

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 14 päivänä elokuuta 2013

590/2013

Laki

sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta

Annettu Helsingissä 9 päivänä elokuuta 2013

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Tavoite

Sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnan ja seurannan tavoitteena on sähkön ja maakaasun hyvän toimitusvarmuuden, kilpailukykyisen hinnan ja kohtuullisten palvelupe-
riaatteiden turvaamiseksi energian käyttäjille edistää tehokkaasti, varmasti ja ympäristön kannalta kestävästi toimivia kansallisia ja alueellisia sähkö- ja maakaasumarkkinoita sekä Euroopan unionin sähkön ja maakaasun sisämarkkinoita.

2 §

Sovellettamisala

Tätä lakia sovelletaan niiden valvonta- ja seurantatehtävien hoitamiseen, jotka säädetään Energiamarkkinaviraston tehtäviksi:

1) sähkömarkkinalaissa (588/2013) sekä sen nojalla annetuissa säännöksissä ja viranomaisten määräyksissä;

2) maakaasumarkkinalaissa (508/2000) sekä sen nojalla annetuissa säännöksissä ja viranomaisten määräyksissä;

3) energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston perustamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 713/2009, jäljempänä *yhteistyövirastoasetus*, sekä sen nojalla annetuissa, suuntaviivoja koskevissa komission asetuksissa ja päätöksissä;

4) verkkoon pääsyä koskevista edellytyksistä rajat ylittävässä sähkön kaupassa ja asetuksen (EY) N:o 1228/2003 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 714/2009, jäljempänä *sähkökauppa-asetus*, sekä sen nojalla annetuissa, suuntaviivoja koskevissa komission asetuksissa ja päätöksissä;

5) sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2003/54/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/72/EY, jäljem-

HE 20/2013
TaVM 17/2013
YmVL 7/2013
EV 88/2013

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 714/2009 (32009R0714); EUVL L 211, 14.8.2009, s. 15
Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 715/2009 (32009R0715); EUVL L 211, 14.8.2009, s. 36
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/72/EY (32009L0072); EYVL L 211, 14.8.2009 s. 55
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/73/EY (32009L0073); EYVL L 211, 14.8.2009 s. 94
[Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2024/1711/EU \(32024L1711\); EUVL L, 26.6.2024](#)

pänä *sähkömarkkinadirektiivi*, nojalla annetuissa, suuntaviivoja koskevissa komission asetuksissa ja päätöksissä;

6) maakaasunsiirtoverkkoihin pääsyä koskevista edellytyksistä ja asetuksen (EY) N:o 1775/2005 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 715/2009, jäljempänä *maakaasuverkkoasetus*, sekä sen nojalla annetuissa, suuntaviivoja koskevissa komission asetuksissa ja päätöksissä, siltä osin kuin niitä sovelletaan Suomessa;

7) maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2003/55/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/73/EY, jäljempänä *maakaasumarkkinadirektiivi*, nojalla annetuissa, suuntaviivoja koskevissa komission asetuksissa ja päätöksissä.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *varmuudella* sähkön toimitus- ja hankintavarmuutta, maakaasun toimitusvarmuutta sekä teknistä turvallisuutta;

2) *uusiutuvilla energialähteillä* tuuli-, aurinko-, maalämpö-, aalto- ja vuorovesienergiaa, vesivoimaa, biomassaa, kaatopaikoilla ja jätevedenpuhdistamoissa syntyvää kaasua sekä biokaasua;

3) *hajautetulla tuotannolla* jakeluverkkoon kytkettyjä voimalaitoksia;

4) *muulla kuin kotitalousasiakkaalla* luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka ostaa sähköä tai maakaasua muuhun kuin kotitaloutensa käyttöön, sähkön tukkuasiakasta sekä sähköntuottajaa;

5) *vertikaalisesti integroituneella yrityksellä* sähkö- tai maakaasualan yritystä taikka sähkö- tai maakaasualan yritysten ryhmää, jossa samalla henkilöllä tai samoilla henkilöillä on oikeus käyttää, joko suoraan tai välillisesti, määräysvaltaa ja jossa yritys tai yritysten ryhmä harjoittaa ainakin joko sähkön siirtoa tai jakelua ja ainakin joko sähkön tuotantoa tai toimittamista taikka ainakin joko maakaasun siirtoa, jakelua, nesteyttämistä tai varastointia ja ainakin joko maakaasun tuotantoa tai toimittamista.

Sähkömarkkinalain 3 §:ssä ja maakaasumarkkinalain 1 luvun 3 §:ssä säädetyt määritelmät ovat voimassa myös tätä lakia sovellettaessa.

2 luku

Energiamarkkinaviraston tehtävät

4 §

Energiamarkkinaviraston toiminnan yleistavoitteet

Energiamarkkinaviraston tavoitteena on sen suorittaessa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä:

1) edistää tehokkaasti, varmasti ja ympäristön kannalta kestävästi toimivia kansallisia sähkö- ja maakaasumarkkinoita sähkömarkkinalaissa ja maakaasumarkkinalaissa asetettujen tavoitteiden mukaisesti;

2) edistää läheisessä yhteistyössä energiaalan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston, muiden ETA-valtioiden sääntelyviranomaisten ja Euroopan komission kanssa kilpailulle avoimia, varmasti ja ympäristön kannalta kestävästi toimivia sähkön ja maakaasun sisämarkkinoita Euroopan talousalueella sekä sähkö- ja maakaasumarkkinoiden tehokasta avaamista kaikille talousalueen asiakkaille sekä sähkön ja maakaasun toimittajille;

3) edistää asianmukaisten edellytysten varmistamista sähkö- ja maakaasuverkkojen tehokkaalle ja luotettavalle käytölle pitkän aikavälin tavoitteet huomioon ottaen;

4) edistää kilpailulle avointen ja moitteetomasti toimivien alueellisten sähkö- ja maakaasumarkkinoiden kehittämistä Euroopan talousalueella 2 ja 3 kohdissa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi;

5) edistää ETA-valtioiden välisen sähkön ja maakaasun kaupan rajoitusten poistamista; tähän sisältyy myös sellaisen tarkoituksenmukaisen rajat ylittävän siirtokapasiteetin kehittyminen, jolla voidaan vastata kysyntään ja lisätä kansallisten markkinoiden yhdyntymistä;

6) edistää asiakkaiden tarpeisiin suuntautuneiden varmojen, luotettavien, tehokkaiden ja syrjimättömästi toimivien sähkö- ja maakaasuverkkojen kehitystä kustannustehokkailla

tavoilla sekä edistää sähkö- ja maakaasuverkkojen riittävää siirtokykyä ja energiatehokkuutta sekä uusiutuviin energialähteisiin perustuvan sähkön ja kaasun tuotannon sekä hajautetun tuotannon liittämistä sähkö- ja maakaasuverkkoihin;

7) helpottaa uuden tuotantokapasiteetin verkkoon pääsyä; tähän sisältyvät myös toimenpiteet uusien markkinoille tulijoiden sekä uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan sähkön ja kaasun markkinoillepääsyn mahdollisten esteiden poistamiseksi;

8) pyrkii varmistamaan, että sähkö- ja maakaasuverkkojen haltijoille ja käyttäjille tarjotaan sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä asianmukaisia kannustimia lisätä verkon suorituskykyä ja edistää markkinoiden yhdistymistä;

9) pyrkii varmistamaan, että asiakkaat hyötyvät kansallisten sähkö- ja maakaasumarkkinoiden tehokkaasta toiminnasta sekä edistää tehokkaan kilpailun ja kuluttajansuojan varmistamista;

10) edistää sähkö- ja maakaasualan palvelujen korkean tason saavuttamista, osaltaan vaikuttaa heikossa asemassa olevien asiakkaiden suojeluun sekä edistää toimittajan vaihtamisen edellyttämien tiedonvaihtomenettelyjen yhteensopivuutta.

Energiamarkkinaviraston on 1 momentin mukaisia tavoitteita toteuttaessaan otettava huomioon maakaasumarkkina- ja maakaasuverkkosäädöksessä säädetty poikkeukset.

5 §

Energiamarkkinaviraston yleinen valvontatehtävä

Energiamarkkinaviraston tehtävänä on valvoa 2 §:ssä tarkoitetun kansallisen ja unionin lainsäädännön ja viranomaisten määräysten noudattamista sekä hoitaa muut 2 §:ssä tarkoitetussa lainsäädännössä sille annetut tehtävät.

6 §

Energiamarkkinaviraston tehtävät kansallisena sääntelyviranomaisena

Euroopan unionin sähkö- ja maakaasualan

koskevassa lainsäädännössä tarkoitettuna kansallisena sääntelyviranomaisena toimiaan Energiainviriaston tehtävänä on erityisesti:

1) vahvistaa tässä laissa säädetyn menettelyn mukaisesti sähkö- ja maakaasuverkkojen haltijoille siirron ja jakelun hinnoittelua koskevat menetelmät;

2) varmistaa, että sähkö- ja maakaasuverkkojen haltijat sekä muut sähkö- ja maakaasualan yritykset noudattavat kansallisesta ja unionin lainsäädännöstä johtuvia velvollisuuksiaan ja päättää toimivaltansa mukaisesti tarvittavista ja oikeasuhteisista toimenpiteistä sähkö- ja maakaasumarkkinoiden kilpailun edistämiseksi ja markkinoiden moitteettoman toiminnan varmistamiseksi;

3) tehdä rajat ylittävissä asioissa yhteistyötä muiden ETA-valtioiden sääntelyviranomaisten ja energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston kanssa;

4) panna täytäntöön toimialaansa kuuluvat, oikeudellisesti sitovat energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston ja komission päätökset;

5) varmistaa, ettei sähkön ja maakaasun siirtoon, jakeluun ja toimitukseen sekä maakaasun varastointiin ja nesteytetyn maakaasun käsittelyyn liittyvien toimintojen välillä esiinny ristisubventioita;

6) seurata sähkön kantaverkonhaltijoiden ja maakaasun siirtoverkonhaltijoiden investointisuunnitelmia;

7) seurata sähkö- ja maakaasuverkkojen varmuutta ja luotettavuutta koskevien sääntöjen noudattamista, arvioida verkkojen aiempaa toimivuutta sekä osallistua sähkö- ja maakaasuverkkojen palvelun sekä sähkön ja maakaasun toimituksen laatua koskevien vaatimusten valmisteluun;

8) seurata sähkö- ja maakaasumarkkinoiden avoimuuden tasoa ja varmistaa, että sähkö- ja maakaasualan yritykset noudattavat avoimuutta koskevia velvollisuuksiaan;

9) seurata sähkön ja maakaasun tukku- ja vähittäismarkkinoiden avaamista kilpailulle sekä kilpailun toimivuutta näillä markkinoilla;

10) seurata kilpailua rajoittavien sopimuskäytäntöjen sekä muihin kuin kotitalousasiakkaisiin kohdistuvien yksinoikeuslausekkeiden esiintymistä sähkö- ja maakaasualalla;

11) seurata sähkö- ja maakaasuverkonhaltijoiden liittymien toimittamiseen ja korjausten suorittamiseen käyttämää aikaa;

12) seurata maakaasun varastojen, putkilinjavarastoinnin ja muiden lisäpalvelujen käyttöoikeuksien sääntelyn perusteita sekä valvoa maakaasun varastojen, putkilinjavarastoinnin ja muiden lisäpalvelujen käyttöoikeuksia koskevien säännösten soveltamista;

13) osaltaan varmistaa sähkö- ja maakaasumarkkinoihin kohdistuvien kuluttajansuojatoimenpiteiden tehokkuus ja täytäntöönpano;

14) laatia ja julkaista vuosittain arvio sähkön ja maakaasun toimitukseen liittyvien julkisen palvelun velvoitteiden noudattamisesta;

15) varmistaa asiakkaiden mahdollisuus saada käyttöönsä omaa sähkön tai maakaasun kulutustaan koskevia tietoja;

16) seurata sähkö- ja maakaasuverkkojen haltijoiden, sähkön ja maakaasun toimittajien, asiakkaiden sekä muiden sähkö- ja maakaasumarkkinoiden osapuolten asemaa ja vastuita koskevien säännösten täytäntöönpanoa;

17) seurata sähköntuotantokapasiteettiin tehtäviä investointeja ja niiden vaikutusta sähkön toimitusvarmuuteen;

18) seurata ETA-valtioiden ja kolmansien maiden sähkön kantaverkonhaltijoiden tekniistä yhteistyötä;

19) seurata sähkö- ja maakaasumarkkinoihin kohdistuvien suojatoimenpiteiden täytäntöönpanoa;

20) edistää aluetasolla sähkö- ja maakaasumarkkinoiden keskeisiin markkinakäytäntöihin liittyvien tiedonvaihtomenettelyjen yhteensopivuutta.

Energiamarkkinaviraston on tämän pykälän mukaisia tehtäviä hoitaessaan otettava huomioon maakaasumarkkina- ja maakaasuverkoasetuksessa säädetyt poikkeukset.

7 §

Kansallisen sääntelyviranomaisen toimintakertomus

Energiamarkkinaviraston on annettava vuosittain kertomus toiminnastaan kansallisena sääntelyviranomaisena ministeriölle, yh-

teistyövirastoasetuksessa tarkoitetulle energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyövirastolle ja Euroopan komissiolle. Kertomus on julkaistava.

Kertomuksessa on esitettävä toteutetut toimenpiteet ja saavutetut tulokset 6 §:ssä tarkoitetuista tehtävistä sekä arvio siitä, kuinka sähkön kantaverkonhaltijoiden ja maakaasun siirtoverkonhaltijoiden investointisuunnitelmat vastaavat sähkön ja maakaasun siirtoverkonhaltijoiden eurooppalaisten verkostojen laatimia, yhteisölaajuisia verkoston kehittämissuunnitelmia. Arvioon voi sisältyä suosituksia investointisuunnitelmien muuttamisesta.

8 §

Energiamarkkinaviraston suorittama sähkön ja maakaasun toimitusvarmuuden seuranta

Energiamarkkinaviraston tehtävänä on yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa seurata sähkön sekä maakaasun tarjonnan ja kysynnän tasapainon kehitystä, sähkö- ja maakaasuverkkojen laatua ja niiden ylläpidon tasoa sekä toimenpiteitä sähkön ja maakaasun kysyntähuippujen kattamiseksi ja toimittajien toimitusvajauksen hoitamiseksi.

Energiamarkkinaviraston on julkaistava joka toinen vuosi sähkön toimitusvarmuutta koskeva kertomus sekä vuosittain maakaasun toimitusvarmuutta koskeva kertomus 31 päivään heinäkuuta mennessä. Kertomus on toimitettava ministeriölle ja komissiolle.

3 luku

Energiamarkkinaviraston toimivalta valvonta-asioissa

9 §

Energiamarkkinaviraston toimivalta valvonta-asioissa

Jos joku rikkoo tai laiminlyö 2 §:ssä tarkoitetussa kansallisessa tai Euroopan unionin lainsäädännössä säädetyt velvoitteitaan, Energiamarkkinaviraston on velvoitettava hänet korjaamaan rikkomuksensa tai laiminlyöntinsä. Päätöksessä voidaan määrätä, millä tavoin rikkomus tai laiminlyönti tulee korjata. Päätöksessä voidaan myös määrätä pa-

lauttamaan asiakkaalle virheellisesti peritty maksu, jos palautukseen ei sovelleta 14 §:ssä säädettyä palautusmenettelyä.

10 §

Energiamarkkinaviraston vahvistamat ehdot ja menetelmät

Energiamarkkinaviraston tulee päätöksellään (*vahvistuspäätös*) vahvistaa verkonhaltijan, järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan ja järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan sekä nesteytetyn maakaasun käsittelylaitoksen haltijan noudatettaviksi seuraavat palvelujen ehdot ja palvelujen hinnoittelua koskevat menetelmät ennen niiden käyttöönottamista:

1) menetelmät verkonhaltijan verkkotoiminnan tuoton ja siirtopalvelusta perittävien maksujen määrittämiseksi valvontajakson aikana;

2) ehdot, edellytykset ja tariffit, jotka koskevat oikeutta käyttää nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteistoja;

3) verkonhaltijan siirtopalvelun ehdot;

4) verkonhaltijan liittämispalvelun ehdot ja menetelmät liittämisestä perittävien maksujen määrittämiseksi;

5) ylikuormituksen hallintaa ja siirtokapasiteetin jakamista kantaverkossa ja siirtoverkossa koskevat ehdot sekä menetelmät ylikuormituksesta perittävien maksujen määrittämiseksi ja menetelmät ylikuormituksen hallinnasta saatujen tulojen käyttämiseksi;

6) järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan ja järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan järjestelmävastuun piiriin kuuluvien palvelujen ehdot sekä menetelmät palveluista perittävien maksujen määrittämiseksi;

7) menetelmät järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan sähkökaupan ja taseselvityksen edellyttämän tiedonvaihdon kehittämistehtävästä perimien maksujen määrittämiseksi.

Hinnoittelussa noudatettavien menetelmien vahvistamista koskevassa päätöksessä voidaan määrätä:

1) verkkotoimintaan tai palveluun sidotun pääoman arvostusperiaatteista;

2) verkkotoimintaan tai palveluun sidotulle pääomalle taikka palvelulle hyväksyttävän tuoton määrittämistavasta;

3) verkkotoiminnan tai palvelun tuloksen määrittämistavasta sekä sen edellyttämästä tuloslaskelman ja taseen oikaisusta;

4) verkkotoiminnan tehostamiseen, markkinoiden yhdentymisen edistämiseen, verkon varmuuden parantamiseen sekä näihin liittyvän tutkimustoiminnan edistämiseen ja verkon kehittämiseen kannustavista tavoitteista ja niiden määrittämistavasta sekä menetelmistä, joilla tavoitteita sovelletaan hinnoittelussa;

5) hinnoittelurakenteen määrittämistavasta, jos määrittämistapa on tarpeen verkkoon pääsyn toteuttamiseksi tai Suomea sitovan kansainvälisen velvoitteen täytäntöön panemiseksi taikka jos määrittämistapa liittyy järjestelmävastuun piiriin kuuluvien palvelujen hinnoitteluun.

Vahvistuspäätös, jossa määrätään 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuista menetelmistä, on voimassa kahden toisiaan seuraavan neljän vuoden pituisen valvontajakson ajan. Jos verkonhaltija on aloittanut toimintansa muihin verkonhaltijoihin sovellettavan valvontajakson ollessa kesken, on 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu vahvistuspäätös kuitenkin voimassa kyseisen valvontajakson loppuun. Vahvistuspäätös, jossa määrätään 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuista ehdoista, edellytyksistä ja tariffeista, on voimassa Energiamarkkinaviraston määräämän enintään kahden vuoden pituisen ajan. Muut 1 momentissa tarkoitettut päätökset ovat voimassa toistaiseksi tai, jos erityistä syytä on, päätöksessä määrätyn määräajan.

11 §

Suljetun jakeluverkon haltijan ehtojen ja menetelmien vahvistaminen

Edellä 10 §:n säännöksiä sovelletaan suljetun jakeluverkon haltijaan, jos suljettuun jakeluverkkoon liittynyt verkon käyttäjä on kirjallisesti vaatinut Energiamarkkinavirastolta mainitussa pykälässä tarkoitettujen ehtojen ja menetelmien vahvistamista. Energiamarkkinaviraston on tällöin asettava kohtuullinen aika, jonka kuluessa suljetun jakeluverkon haltijan on esitettävä ehtonsa ja menetelmänsä vahvistettaviksi. Vahvistusmenettelyyn sekä vahvistettuihin ehtoihin ja menetel-

miin sovelletaan tällöin tämän lain säännöksiä.

12 §

Vahvistuspäätöksen aineellisoikeudellinen perusta

Sähköverkonhaltijaan ja järjestelmävastavaan kantaverkonhaltijaan kohdistuvan vahvistuspäätöksen tulee perustua niihin perusteisiin, joista säädetään:

1) sähkömarkkinaissa sekä sen nojalla annetuissa säännöksissä;

2) sähkökauppa-asetuksessa sekä sen nojalla annetuissa, suuntaviivoja koskevissa komission asetuksissa ja päätöksissä;

3) sähkömarkkinadirektiivin nojalla annetuissa, suuntaviivoja koskevissa komission asetuksissa ja päätöksissä;

4) kantaverkonhaltijaan kohdistuvassa lainvoimaisessa päätöksessä, joka on annettu yhteistyövirastoasetuksen 8 artiklan nojalla.

Maakaasuverkonhaltijaan, järjestelmävastavaan siirtoverkonhaltijaan ja nesteytetyn maakaasun käsittelylaitoksen haltijaan kohdistuvan vahvistuspäätöksen tulee perustua niihin perusteisiin, joista säädetään:

1) maakaasumarkkinaissa sekä sen nojalla annetuissa säännöksissä;

2) maakaasuverkkoasetuksessa sekä sen nojalla annetuissa, suuntaviivoja koskevissa komission asetuksissa ja päätöksissä, siltä osin kuin niitä sovelletaan Suomessa;

3) maakaasumarkkinadirektiivin nojalla annetuissa, suuntaviivoja koskevissa komission asetuksissa ja päätöksissä;

4) siirtoverkonhaltijaan kohdistuvassa lainvoimaisessa päätöksessä, joka on annettu yhteistyövirastoasetuksen 8 artiklan nojalla.

13 §

Vahvistuspäätöksen muuttaminen

Energiamarkkinavirasto voi muuttaa vahvistuspäätöstä antamallaan uudella päätöksellä, jonka käsittely on tullut vireille vahvistuspäätöksen kohteen hakemuksesta tai Energiamarkkinaviraston omasta aloitteesta. Määräajaksi annettua vahvistuspäätöstä voidaan muuttaa päätöksen kohteen tai Energiamark-

kinaviraston aloitteesta ja toistaiseksi voimassa olevaa vahvistuspäätöstä Energiamarkkinaviraston aloitteesta, jos:

1) päätöksen kohde on antanut virheellisiä tai puutteellisia tietoja, jotka ovat vaikuttaneet päätöksen sisältöön;

2) muutos perustuu lainsäädännön muuttamiseen;

3) muutos perustuu muutoksenhakutuomioistuimen antamaan ratkaisuun;

4) muutokseen on painava syy päätöksen antamisen jälkeen tapahtuneen olosuhteiden olennaisen muutoksen johdosta;

5) muutokseen on painava syy vanhentuneiden ehtojen tai hinnoittelujärjestelyjen uudistamisen johdosta; tai

6) muutos on tarpeen Suomea sitovan kansainvälisen velvoitteen täytäntöön panemiseksi.

Jos vahvistuspäätös on annettu määräajaksi, on päätöksen kohteen tehtävä hakemus päätöksen muuttamisesta Energiamarkkinavirastolle ennen vahvistuspäätöksen voimassaoloajan päättymistä tai, jos hakemuksen perusteena on 1 momentin 4 kohta, kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun olosuhteiden muutos on ilmennyt, kuitenkin viimeistään 60 päivän kuluessa vahvistuspäätöksen voimassaoloajan päättymisestä. Jos hakemuksen perusteena on 1 momentin 3 kohta, hakemus voidaan valvontajakson päättymisen jälkeen tehdä kuitenkin 60 päivän kuluessa siitä, kun muutoksenhakutuomioistuimen päätös on tullut lainvoimaiseksi.

14 §

Energiamarkkinaviraston päätös valvontajakson päätyttyä

Energiamarkkinaviraston tulee 10 §:ssä tarkoitetun valvontajakson päätyttyä antamallaan päätöksellä velvoittaa verkonhaltija alentamaan pykälän 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen menetelmien perusteella määritettyjä siirtopalvelumaksujaan päätöksen kohteenä olevaa valvontajaksoa seuraavan valvontajakson aikana sillä määrällä, jolla verkotoiminnan tuotto on päättyneen valvontajakson kuluessa ylittänyt kohtuullisen tuoton määrän, taikka oikeuttaa verkonhaltija korottamaan siirtopalvelumaksujaan päätöksen

kohteena olevaa valvontajaksoa seuraavan valvontajakson aikana sillä määrällä, jolla verkkotoiminnan tuotto on päättyneen valvontajakson kuluessa alittanut kohtuullisen tuoton määrän. Jos verkkotoiminnan tuotto on ylittänyt päätöksen kohteena olevan valvontajakson kuluessa kohtuullisen tuoton määrän vähintään 5 prosentilla, on alennettavaan määrään lisättävä korko, joka lasketaan koko alennettavalle määrälle vuotuisena korona päättyneen valvontajakson ajalta kyseistä valvontajaksoa koskevan vahvistuspäätöksen mukaisesti määritetyn oman pääoman koron keskiarvon mukaan.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua päätöstä ei saa antaa, ellei kysymyksessä olevaa valvontajaksoa koskeva vahvistuspäätös ole lainvoimainen.

Energiamarkkinavirasto voi painavasta syystä pidentää 1 momentissa tarkoitettua taositusjaksoa enintään neljällä vuodella.

15 §

Verkkoliiketoiminnan luovutus ja verkonhaltijoiden sulautuminen valvontajakson ollessa kesken

Jos verkonhaltija luovuttaa verkkoliiketoiminnan toiselle tai sulautuu toiseen toiminnanharjoittajaan 10 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun valvontajakson ollessa kesken, sovelletaan luovutuksen tai fuusion johdosta toiselle siirtynyttä verkkotoimintaa koskevaa vahvistuspäätöstä luovutuksensaajaan tai vastaanottavaan yhteisöön valvontajakson loppuajan. Luovutuksensaaja tai vastaanottava yhteisö vastaa luovuttavan tai sulautuvan verkonhaltijan asiakkaille 14 §:n mukaisesta siirtopalvelumaksujen palautuksesta myös siltä osin kuin palautus perustuu luovutusta tai sulautumista edeltävään valvontajakson osaan. Luovutuksensaaja tai vastaanottava yhteisö saa vastaavasti edukseen 14 §:ssä tarkoitetun oikeuden siirtopalvelumaksujen korottamiseen myös siltä osin kuin oikeus perustuu luovuttajan tai sulautuvan verkonhaltijan toimintaan luovutusta tai sulautumista edeltävän valvontajakson osan aikana.

Energiamarkkinaviraston on annettava luovuttajan ja luovutuksensaajan pyynnöstä erillinen päätös, jossa vahvistetaan 1 momentissa tarkoitettu määrä luovutusajankohtana.

4 luku

Seuraamukset

16 §

Seuraamusmaksu

Elinkeinonharjoittajalle voidaan määrätä seuraamusmaksu, jos tämä tahallaan tai huolimattomuudesta:

1) rikkoo tai jättää noudattamatta sähkömarkkinalain:

a) 18, 20—26, 43 tai 53—56 §:n säännöksiä verkkoon pääsyn ja verkkopalvelujen järjestämisestä tai verkkopalvelujen hinnoittelusta;

b) 19, 40, 41 tai 50—52 §:n säännöksiä sähköverkon kehittämisestä tai verkon toiminnan laatuvaatimuksista;

c) 30 §:n säännöksiä kantaverkonhaltijan ja oikeudellisesti eriytetyn jakeluverkonhaltijan oikeudesta harjoittaa sähkön hankintaa ja toimitusta taikka 60 tai 61 §:n säännöksiä oikeudellisesti eriytetystä jakeluverkkotoiminnasta;

d) 33 tai 34 §:n säännöksiä liiketointa tai toimenpidettä koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta tai 37 §:ssä säädettyä liiketoimen täytäntöönpanoa tai toimenpiteen toteuttamista koskevaa kieltoa;

e) 42 tai 45—47 §:ssä säädettyjä kantaverkonhaltijalle kuuluvia tehtäviä tai niihin liittyviä velvoitteita;

f) 57 tai 69 §:n säännöksiä jakeluverkonhaltijan tai sähkön vähittäismyyjän laskutuksesta;

g) 65 §:ssä säädettyä voimalaitoksen huoltoseisokkia koskevaa ilmoitusvelvollisuutta tai Energiamarkkinaviraston päätöstä huoltoiseisokin siirtämisestä;

h) 66 §:n säännöksiä sopimustietojen säilyttämisestä;

i) 67 §:n säännöksiä toimitusvelvollisuudesta tai siihen liittyvistä velvoitteista;

j) 11 luvun säännöksiä sähkömarkkinoiden toimijoiden järjestelmävelvoitteista; tai

k) 12 luvun säännöksiä toimintojen eriyttämisestä;

2) rikkoo tai jättää noudattamatta maakaasumarkkinalain:

a) 2 luvun 1 §:n 1 momentin säännöstä verkon kehittämiselvollisuudesta;

b) 2 luvun 2—3 a tai 8—10 §:n säännöksiä verkkoon pääsyn ja verkkopalvelujen järjestämisestä tai verkkopalvelujen hinnoittelusta;

c) 2 luvun 11—13 §:n säännöksiä varastointilaitteiston, nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston tai putkilinjavarastoinnin käyttöoikeusjärjestelmästä, laitteistojen käyttöoikeuden järjestämisestä tai palvelujen hinnoittelusta;

d) 2 a luvun 1 §:n säännöstä liiketointa tai toimenpidettä koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta tai 2 a luvun 4 §:ssä säädettyä liiketoimen täytäntöönpanoa tai toimenpiteen toteuttamista koskevaa kieltoa;

e) 3 luvun 1 §:ssä säädettyjä siirtoverkonhaltijalle kuuluvia tehtäviä tai niihin liittyviä velvoitteita;

f) 3 luvun 2—3 a §:n säännöksiä maakaasumarkkinoiden toimijoiden järjestelmävelvoitteista tai maakaasukauppojen selvitykseen liittyvistä velvoitteista;

g) 4 luvun 1 §:n säännöksiä toimitusvelvollisuudesta tai siihen liittyvistä velvoitteista;

h) 4 luvun 2 a §:n säännöksiä sopimustietojen säilyttämisestä;

i) 4 luvun 3 §:n säännöksiä maakaasun toimittajan laskutuksesta; tai

j) 5 luvun 1—5 ja 7 §:n säännöksiä toimintojen eriyttämisestä;

3) rikkoo tai jättää noudattamatta sähkökauppa-asetuksen:

a) 13 artiklan säännöksiä siirtoverkonhaltijoiden välisestä korvausmekanismista;

b) 14 artiklan säännöksiä verkkoon pääsyä perittävistä maksuista;

c) 15 tai 20 artiklan säännöksiä tietojen antamisesta;

d) 16 artiklan säännöksiä ylikuormituksen hallintaa koskevista periaatteista;

e) liitteen 1 säännöksiä siirtokapasiteetin hallinnasta ja jakamisesta; tai

f) 18 artiklan nojalla annetun, suuntaviivoja koskevan komission asetuksen tai päätöksen säännöksiä;

4) rikkoo tai jättää noudattamatta sähkömarkkinadirektiivin 11 artiklan 10 kohdan tai 40 artiklan 4 kohdan nojalla annetun, suuntaviivoja koskevan komission asetuksen tai päätöksen säännöksiä liiketointa tai toimenpi-

dettä koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta tai tietojen säilyttämisestä;

5) rikkoo tai jättää noudattamatta maakaasumarkkinadirektiivin 11 artiklan 10 kohdan, 15 artiklan 3 kohdan tai 44 artiklan 4 kohdan nojalla annetun, suuntaviivoja koskevan komission asetuksen tai päätöksen säännöksiä liiketointa tai toimenpidettä koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta, varastointilaitteiston haltijoiden eriyttämisestä tai tietojen säilyttämisestä;

6) rikkoo tai jättää noudattamatta 10 §:n 1 momentin 2—6 kohdassa tarkoitettua Energiamarkkinaviraston lainvoimaista päätöstä;

7) rikkoo tai jättää noudattamatta 14 §:ssä tarkoitettua Energiamarkkinaviraston lainvoimaista päätöstä, jolla verkonhaltija on veloitettu alentamaan siirtopalvelumaksujaan;

8) rikkoo tai jättää noudattamatta energialan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston lainvoimaista päätöstä, joka on annettu yhteistyövirastoasetuksen 8 artiklan nojalla.

Maakaasun varastointilaitteiston tai nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston haltijana toimivalle elinkeinonharjoittajalle voidaan määrätä seuraamusmaksu, jos tämä tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tai jättää noudattamatta maakaasuverkkoasetuksen:

1) 15 artiklan säännöksiä kolmannen osapuolen verkkoonpääsyyn liittyvistä palveluista;

2) 17 artiklan säännöksiä kapasiteetinjakomekanismeista ja ylikuormituksen hallintamenettelyistä;

3) 19 artiklassa säädettyjä avoimuusvaatimuksia;

4) 20 artiklan säännöksiä tietojen säilyttämisestä;

5) 22 artiklan säännöksiä kapasiteettioikeuksien kaupasta; tai

6) 23 artiklan nojalla annetun, suuntaviivoja koskevan komission asetuksen tai päätöksen säännöksiä.

Seuraamusmaksu voidaan määrätä myös sellaiselle elinkeinonharjoittajalle, jolle elinkeinotoiminta, jossa rikkomus tai laiminlyönti on tapahtunut, on siirtynyt yrityskauden tai muun yritysjärjestelyn seurauksena.

Seuraamusmaksua ei voida määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa viireillä olevassa rikosasiassa. Maksua ei voida

määrätä myöskään sille, joka samasta teosta on lainvoimaisesti tuomittu rangaistukseen tai jolle samasta teosta tai laiminlyönnistä on lainvoimaisesti määrätty kilpailulaissa (948/2011) tarkoitettu seuraamusmaksu.

17 §

Seuraamusmaksun määrääminen

Seuraamusmaksun määrää Energiamarkkinaviraston kirjallisesta esityksestä markkinaoikeus. Maksu määrätään maksettavaksi valtiolle.

18 §

Seuraamusmaksun suuruus

Seuraamusmaksun suuruuden määrittämisen tulee perustua kokonaisarviointiin, jossa on otettava huomioon rikkomuksen tai laiminlyönnin laatu ja laajuus, moitittavuuden aste sekä kesto aika. Seuraamusmaksu saa olla enintään 10 prosenttia elinkeinonharjoittajan liikevaihdosta viimeiseltä vuodelta, johon rikkomus tai laiminlyönti on ulottunut.

Liikevaihdon laskentaperusteena käytetään elinkeinonharjoittajan niiden sähkö- ja maakaasualan liiketoimintojen liikevaihtoja, joihin rikkomuksella tai laiminlyönnillä on ollut vaikutusta tai joihin sillä on pyritty vaikuttamaan. Jos rikkomuksen tai laiminlyönnin toteuttanut elinkeinonharjoittaja toimii osana vertikaalisesti integroitunutta yritystä, käytetään liikevaihdon laskentaperusteena kuitenkin vertikaalisesti integroituneen yrityksen niiden sähkö- ja maakaasualan liiketoimintojen liikevaihtoja, joihin rikkomuksella tai laiminlyönnillä on ollut vaikutusta tai joihin sillä on pyritty vaikuttamaan.

19 §

Seuraamusmaksun vanhentuminen

Seuraamusmaksua ei saa määrätä, ellei esitystä markkinaoikeudelle ole tehty viiden vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti tapahtui, tai jatkettun laiminlyönnin taikka rikkomuksen osalta viiden vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti päättyi. Energiamarkkinavi-

raston toimenpiteet rikkomuksen tai laiminlyönnin tutkimiseksi aloittavat vanhentumisaikojen kulumisen alusta.

Seuraamusmaksua ei saa määrätä, jos esitystä markkinaoikeudelle ei ole tehty kymmenen vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti tapahtui, tai jatkettun rikkomuksen taikka laiminlyönnin osalta kymmenen vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti päättyi.

20 §

Seuraamusmaksuasian käsittely markkinaoikeudessa

Seuraamusmaksun määräämistä koskevan esityksen saavuttua markkinaoikeuteen asia on ennen käsittelyä valmisteltava markkinaoikeuden ylituomarin tai markkinaoikeustuomarin johdolla niin, että se voidaan viipymättä ratkaista. Valmistelu ei ole tarpeen, jos esitys jätetään tutkimatta tai hylätään heti perusteettomana.

Asiaa valmisteltaessa on varattava sille elinkeinonharjoittajalle, jota esitys koskee, tilaisuus suullisesti tai kirjallisesti vastata esitykseen. Esityksen johdosta voidaan myös kuulla elinkeinonharjoittajaa, johon laiminlyönti tai rikkomus kohdistuu. Valmistelu voidaan päättää, vaikka asianosainen ei ole antanut pyydettyä vastausta esityksen johdosta.

Markkinaoikeus voi velvoittaa asianomaisen saapumaan istuntoon sekä esittämään liikekirjeenvaihtonsa, kirjanpitoa, pöytäkirjansa ja muut esityksen perustetta selvittävät asiakirjat.

Asian käsittelystä ja selvittämisestä markkinaoikeudessa säädetään muutoin oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetussa laissa (100/2013).

5 luku

**Energiamarkkinaviraston
toimilupavalvonta**

21 §

Luvun soveltamisala

Tämän luvun säännöksiä sovelletaan Ener-

giamarkkinaviraston tehtäviin kuuluvaan toimilupavalvontaan. Toimilupavalvonnan piiriin kuuluvia Energiamarkkinaviraston tai ministeriön päätöksiä ovat:

- 1) päätös sähkö- tai maakaasuverkkolupa-asiassa;
- 2) päätös sähköjohdon tai maakaasuputken rakentamista koskevassa hankelupa-asiassa;
- 3) päätös sähkö- tai maakaasuliiketoimintojen eriyttämistä koskevassa poikkeuslupa-asiassa;
- 4) päätös poikkeusluvasta maakaasun siirtopalvelun tarjoamisesta;
- 5) päätös sähkökauppa-asetuksen 17 artiklan tai maakaasumarkkinalain 2 luvun 4 a §:n mukaista vapautusta koskevassa asiassa.

22 §

Energiamarkkinaviraston yleinen toimivalta toimilupavalvonnassa

Jos toimilupavalvottava ei täytä luvan myöntämisen edellytyksenä olevia vaatimuksia taikka rikkoo tai laiminlyö noudattaa toimilupavalvonnan piiriin kuuluvan päätöksen ehtoja, Energiamarkkinaviraston on velvoitettava hänet korjaamaan rikkomuksensa tai laiminlyöntinsä. Velvoitepäätöksessä voidaan määrätä, millä tavoin rikkomus tai laiminlyönti tulee korjata.

23 §

Sähkö- ja maakaasuverkkoluvan peruuttaminen

Energiamarkkinavirasto voi peruuttaa sähköverkkoluvan, maakaasuverkkoluvan sekä sähkömarkkinalain 12 §:ssä ja maakaasumarkkinalain 2 luvun 4 tai 4 a §:ssä taikka 6 luvun 1 §:n 2 momentissa säädetyn vapautuksen tai poikkeusluvan:

- 1) jos luvanhaltija lopettaa verkkotoiminnan;
- 2) jos luvanhaltija ei enää täytä luvan myöntämisen edellytyksiä;
- 3) jos luvanhaltija toistuvasti ja oleellisesti rikkoo lupaehtoja, sähkö- tai maakaasumarkkinalakia tai niiden nojalla annettuja säännöksiä, sähkökauppa-asetusta tai sen nojalla annettujen, suuntaviivoja koskevien komis-

sion asetusten tai päätösten säännöksiä taikka sähkö- tai maakaasumarkkinadirektiivin nojalla annettujen, suuntaviivoja koskevien komission asetusten tai päätösten säännöksiä eikä luvanhaltijalle etukäteen annettu varoitus luvan peruuttamisesta ole johtanut toiminnassa esiintyneiden puutteiden korjaamiseen; tai

4) jos luvanhaltija toistuvasti ja oleellisesti rikkoo maakaasuverkkooasetusta tai sen nojalla annettujen, suuntaviivoja koskevien komission asetusten tai päätösten säännöksiä, siltä osin kuin niitä sovelletaan Suomessa, eikä luvanhaltijalle etukäteen annettu varoitus luvan peruuttamisesta ole johtanut toiminnassa esiintyneiden puutteiden korjaamiseen.

24 §

Toimenpiteet sähkö- ja maakaasuverkkoluvan peruuttamisen johdosta

Jos sähköverkkolupa, maakaasuverkkolupa taikka sähkömarkkinalain 12 §:ssä tai maakaasumarkkinalain 6 luvun 1 §:n 2 momentissa säädetty vapautus peruutetaan, Energiamarkkinaviraston on tarvittaessa päätettävä niistä toimenpiteistä, joihin on ryhdyttävä kyseisen verkkotoiminnan ylläpitämiseksi.

Jollei sähköverkon tai maakaasuverkon siirtämisestä toiselle verkonhaltijalle sovita, Energiamarkkinavirasto voi päättää verkkoluvan siirtämisestä ja verkon lunastamisesta täyttä korvausta vastaan. Korvauksen perusteiden ja määräämisen suhteen on noudatettava, mitä kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetussa laissa (603/1977) säädetään lunastusmenettelyistä ja -korvauksesta.

25 §

Sähkö- ja maakaasuverkon luvattoman rakentamisen estäminen

Energiamarkkinavirastolla on oikeus määrätä keskeytettäväksi sähköverkon tai maakaasuverkon rakentaminen taikka kieltää verkon käyttö, jos rakentamistyö on aloitettu tai verkko on rakennettu ilman sähkömarkkinalain tai maakaasumarkkinalain mukaista lupaa tai oikeutta.

6 luku

Viranomaisten välinen yhteistyö

26 §

*Energiamarkkinaviraston yleinen
velvollisuus yhteistyöhön*

Energiamarkkinaviraston on tehtäviinsä liittyvissä asioissa edistettävä yhteistyötä muiden energia-alalla toimivien kansallisten viranomaisten kanssa. Energiamarkkinavirastolla on oikeus osallistua energia-alalla toimivien kansallisten viranomaisten yhteistyötä edistäviin järjestelyihin tehtäviinsä liittyvissä asioissa.

Energiamarkkinaviraston on kansalliselle sääntelyviranomaiselle kuuluvia tehtäviä hoitaessaan toimittava yhteistyössä yhteistyövirastoasetuksessa tarkoitetun energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston, muiden ETA-valtioiden sääntelyviranomaisten ja Euroopan komission kanssa siten kuin Euroopan unionin lainsäädännössä säädetään. Energiamarkkinavirastolla on oikeus liittyä sääntelyviranomaisten sääntely-yhteistyötä edistäviin järjestöihin sekä osallistua ETA-valtioiden sääntelyviranomaisten sääntely-yhteistyötä edistäviin muihin järjestelyihin.

27 §

Viranomaisten valvontayhteistyö

Energiamarkkinavirastolla on oikeus toimivaltaansa kuuluvissa asioissa tehdä valvontayhteistyötä Finanssivalvonnan, Kilpailu- ja kuluttajaviraston, kuluttaja-asiamiehen, energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston, toisen ETA-valtion sääntelyviranomaisen ja Euroopan komission kanssa sekä antaa pyynnöstä virka-apua näiden suorittaessa sähkö- tai maakaasualan yritykseen liittyvää valvonta- tai tarkastustehtävää.

28 §

*Energiamarkkinaviraston oikeus luovuttaa
tietoja toiselle viranomaiselle*

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999)

säädetään, Energiamarkkinavirastolla on oikeus luovuttaa salassapitosäännösten estämättä tietoja:

1) Finanssivalvonnalle, Kilpailu- ja kuluttajavirastolle sekä kuluttaja-asiamiehelle niiden tehtävien hoitamista varten;

2) Euroopan komissiolle ja energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyövirastolle niiden tehtävien hoitamista varten;

3) toisen ETA-valtion finanssimekanismitoimikunnan valvovalle viranomaiselle, kansalliselle kilpailuviranomaiselle ja kansalliselle sääntelyviranomaiselle niiden tehtävien hoitamista varten;

4) Suomen tai toisen ETA-valtion syyttäjä- ja esitutkintaviranomaiselle rikoksen estämiseksi ja selvittämiseksi.

Energiamarkkinavirastolla on oikeus luovuttaa vain sellaisia tietoja, jotka ovat tarpeen asianomaisen viranomaisen tehtävien suorittamiseksi, ja jos tietoja luovutetaan ulkomaan viranomaiselle tai kansainväliselle toimielimelle, edellyttäen että niitä koskee kyseisten tietojen osalta vastaava salassapitovelvollisuus kuin Energiamarkkinavirastoa.

Energiamarkkinavirasto ei saa luovuttaa toisen valtion viranomaiselta tai kansainväliseltä toimielimeltä saatuja salassa pidettäviä tietoja edelleen, ellei tiedon antanut viranomainen ole antanut siihen nimenomaista suostumusta. Näitä tietoja voidaan käyttää ainoastaan tämän lain mukaisten tehtävien hoitamiseen tai niihin tarkoituksiin, joita varten suostumus on annettu.

7 luku

Menettelytavat

29 §

*Eryityssäännökset Energiamarkkinavirastolle
tehtyjen tutkintapyyntöjen käsittelystä*

Energiamarkkinaviraston on käsiteltävä sille osoitetut verkkonhaltijoita sekä maakaasun varastointilaitteiston tai nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston haltijoita koskevat tutkintapyynnot kahden kuukauden kuluessa tutkintapyynnön vastaanottamisesta. Energiamarkkinavirasto voi pidentää käsittelylle ase-

tettua määräaikaa enintään kahdella kuukaudella, jos tutkintapyynnön käsittely edellyttää lisätietojen hankkimista. Tämän jälkeen tutkintapyynnön käsittelyaikaa voidaan pidentää tutkintapyynnön tekijän suostumuksella.

30 §

Energiamarkkinaviraston oikeus saada tietoja valvottavalta ja muulta sähkö- tai maakaasumarkkinoilla toimivalta elinkeinonharjoittajalta

Verkonhaltijan sekä muun sähkö- tai maakaasumarkkinoilla toimivan elinkeinonharjoittajan on annettava Energiamarkkinavirastolle tässä laissa tarkoitettujen valvontatehtävien hoitamiseksi tarpeelliset tiedot. Tämän lisäksi Energiamarkkinavirastolle on annettava muiden tässä laissa tarkoitettujen tehtävien tai kansainvälisten sopimusvelvoitteiden täyttämiseksi tarpeellisia tilasto- ja muita tietoja.

Energiamarkkinaviraston asianomaisella virkamiehellä on oikeus tässä laissa tarkoitettun valvontatehtävän toteuttamiseksi sekä Energiamarkkinaviraston antaman vahvistus- tai velvoitepäätöksen ja yhteistyövirastoasetuksessa tarkoitettun energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston antaman päätöksen, joka perustuu yhteistyövirastoasetuksen 8 artiklaan, noudattamisen valvomiseksi toimittaa tarkastus valvottavaa toimintaa harjoittavan elinkeinonharjoittajan hallinnassa olevissa tiloissa. Tarkastusta ei kuitenkaan saa suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyssä tilassa. Valvottavaa toimintaa harjoittavan elinkeinonharjoittajan on vaadittaessa esitettävä tarkastusta toimittavalle virkamiehelle tarkastusta varten ne asiakirjat ja tietojärjestelmissään olevat tallenteensa sekä järjestettävä pääsy niihin sähkö- tai maakaasulaitteisiin ja -laitteistoihin, joilla voi olla merkitystä tässä laissa tarkoitettujen valvontatehtävien toteuttamisessa. Tarkastusta toimittavalla virkamiehellä on oikeus ottaa maksettua jäljennöksiä tarkastettavista asiakirjoista sekä tulosteita tietojärjestelmissä olevista tallenteista.

31 §

Uhkasakko

Energiamarkkinavirasto voi asettaa tämän lain nojalla tekemänsä päätöksen tai antamansa kiellon tai velvoitteen noudattamisen tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakon asettamisesta ja sen tuomitsemisesta maksettavaksi säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

32 §

Asian käsittelyn siirtäminen Kilpailu- ja kuluttajavirastoon

Jos Energiamarkkinaviraston käsiteltävänä oleva asia koskee menettelyä, joka saattaa rikkoa kiellettyjä kilpailunrajoituksia koskevia kilpailulain säännöksiä, Energiamarkkinavirasto voi siirtää asian kilpailunrajoituksia koskevilta osin Kilpailu- ja kuluttajaviraston käsiteltäväksi.

33 §

Suuntaviivojen noudattaminen

Jos Euroopan komissio on antanut päätöksen, jossa on todettu, että Energiamarkkinaviraston antama päätös ei ole sähkökauppaasetuksen, maakaasuverkoasetuksen taikka sähkömarkkinadirektiivin tai maakaasumarkkinadirektiivin nojalla annetun, suuntaviivoja koskevan komission asetuksen tai päätöksen säännösten mukainen, on Energiamarkkinaviraston otettava asia viipymättä uudelleen tutkittavaksi. Energiamarkkinaviraston on annettava asiassa kahden kuukauden kuluessa päätös, joka on suuntaviivoja koskevan komission asetuksen tai päätöksen säännösten mukainen. Päätöksestä on ilmoitettava Euroopan komissiolle.

Jos Energiamarkkinavirasto katsoo, että toisen ETA-valtion kansallisen sääntelyviranomaisen antama, rajat ylittävän sähkö- tai maakaasukaupan kannalta merkityksellinen päätös ei ole suuntaviivoja koskevan komission asetuksen tai päätöksen mukainen, voi Energiamarkkinavirasto ilmoittaa asiasta komissiolle kahden kuukauden kuluessa siitä, kun toisen ETA-valtion kansallinen sääntelyviranomainen on antanut päätöksensä. Ener-

giamarkkinavirasto voi tämän lisäksi pyytää energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyövirastolta lausunnon siitä, onko toisen ETA-valtion kansallisen sääntelyviranomaisen antama päätös suuntaviivoja koskevan komission asetuksen tai päätöksen mukainen.

34 §

Seuraamusmaksun täytäntöönpano

Tässä laissa tarkoitettu seuraamusmaksu on suoraan ulosottokelpoinen. Sen perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007). Maksun täytäntöönpanosta huolehtii Oikeusrekisterikeskus.

Markkinaoikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden on ilmoitettava Oikeusrekisterikeskukselle päätöksestään määrätä seuraamusmaksu. Korkeimman hallinto-oikeuden on ilmoitettava lisäksi päätöksestään, jolla se on muuttanut markkinaoikeuden määräämää seuraamusmaksua taikka poistanut sen.

Oikeusrekisterikeskuksen on hakemuksetta palautettava seuraamusmaksu tai sen osa, jos sitä koskeva päätös on kumottu tai jos määrätyn maksun määrä on alennettu.

35 §

Poliisin virka-apu

Poliisin virka-avusta Energiamarkkinavirastolle säädetään poliisilaissa (493/1995).

8 luku

Muutoksenhaku

36 §

Muutoksenhaku Energiamarkkinaviraston päätökseen

Energiamarkkinaviraston tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Energiamarkkinaviraston 3 luvun nojalla antamaan päätökseen sekä kansallisena sääntelyviranomaisena 2 §:ssä tarkoitettun Euroo-

pan unionin lainsäädännön nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla markkinaoikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Asian käsittelystä markkinaoikeudessa säädetään oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetussa laissa.

Energiamarkkinaviraston päätökseen toimittaa tarkastus tai antaa virka-apua ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

37 §

Muutoksenhaku hallinto-oikeuden ja markkinaoikeuden päätökseen

Hallinto-oikeuden ja markkinaoikeuden tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Markkinaoikeuden päätöstä valitukseen, joka on tehty Energiamarkkinaviraston 10, 11, 13 tai 14 §:n nojalla antamasta päätöksestä, on valituksesta huolimatta noudatettava, jollei korkein hallinto-oikeus toisin määrää.

Energiamarkkinavirastolla on oikeus hakea valittamalla muutosta päätökseen, jonka markkinaoikeus on antanut Energiamarkkinaviraston seuraamusmaksun määräämistä koskevaan esitykseen taikka jolla muutoksenhakutuomioistuimella on kumonnut Energiamarkkinaviraston päätöksen tai muuttanut sitä.

38 §

Energiamarkkinaviraston päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus

Energiamarkkinaviraston tämän lain nojalla antamaa päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei Energiamarkkinavirasto päätöksessään toisin määrää. Päätöstä, joka koskee virheellisesti perityn maksun palauttamista yksittäiselle asiakkaalle, tai päätöstä, joka koskee uhkasakon maksettavaksi tuomitsemista, ei kuitenkaan saa panna täytäntöön ennen kuin se on lainvoimainen. Jollei tässä laissa erikseen toisin säädetä, on muutoksenhakutuomioistuimella lisäksi oikeus antaa määräyksiä päätösten täytäntöönpanosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

9 luku

Voimaantulo

39 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 2013.

40 §

Vahvistuspäätöksiä koskevat siirtymäsäännökset

Ennen tämän lain voimaantuloa annetut 10 §:ssä tarkoitetut vahvistuspäätökset jäävät voimaan tämän lain voimaantullessa ja niitä voidaan muuttaa siten kuin tässä laissa säädetään. Jos muutoksen perusteena on 13 §:n 1 momentin 4 kohta ja olosuhteiden muutos on ilmennyt ennen tämän lain voimaantuloa,

katsotaan olosuhteiden muutoksen ilmenneen lain voimaantullessa. Jos muutoksen perusteena on 13 §:n 1 momentin 2 kohta, voi Energiamarkkinavirasto päättää, että määräajaksi annetun vahvistuspäätöksen muutos tulee voimaan lain voimaantulon jälkeen alkavan seuraavan kalenterivuoden alusta. Tässä tapauksessa tämän lain säännöksiä sekä sähkömarkkinalain (588/2013) ja maakaasumarkkinalain muuttamisesta annetun lain (589/2013) säännöksiä sovelletaan tämän lain ja mainittujen lakien voimaan tullessa kesken olevaan valvontajaksoon kohdistuvaan tämän lain 14 §:n mukaiseen päätökseen siltä osin kuin päätös koskee vahvistuspäätöksen muutoksen voimaantulon jälkeistä aikaa.

Tällä lailla jatketaan maakaasuverkonhallintajan 1 päivänä tammikuuta 2010 alkaneen, 10 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun valvontajakson ja 10 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitetun määräajaksi annetun päätöksen voimassaoloa kahdella vuodella.

Helsingissä 9 päivänä elokuuta 2013

Tasavallan Presidentti

SAULI NIINISTÖ

Elinkeinoministeri *Jan Vapaavuori*